
Συζητώντας με τον συγγραφέα **Θοδωρή Παπαθεοδώρου!**

Η πρώτη μου αναγνωστική επαφή με τον **Θοδωρή Παπαθεοδώρου** ήταν με την τετραλογία του «**Οι κόρες της λησμονιάς**». Μέχρι τότε οι γνώσεις μου για τον Εμφύλιο περιορίζονταν σ' αυτές που μου παρείχε το σχολείο, γνώσεις δηλαδή τελείως επιφανειακές.... Στις σελίδες λοιπόν και των τεσσάρων αυτών βιβλίων ήρθα σε ουσιαστική επαφή με την Ιστορία του τόπου μου αλλά και με την πραγματική λογοτεχνία καθώς η πένα του **Θοδωρή Παπαθεοδώρου** μόνο ως γνήσια Λογοτεχνική πένα μπορεί να χαρακτηριστεί. Όποτε με ρωτούν για Ιστορικό μυθιστόρημα η τετραλογία για τον Εμφύλιο μου έρχεται πάντα πρώτη στο μυαλό, μιας και διαβάζοντας τα κείμενα της διδάχτηκα αμερόληπτα την Ιστορία, κατανόησα τα βαθύτερα αίτια της, συναισθάνθηκα τους ήρωες και έγινα αβίαστα κοινωνός των γεγονότων της σύγχρονης ελληνικής Ιστορίας...

Με αφορμή την κυκλοφορία του νέου του βιβλίου με τίτλο «**Ζωές του ανέμου**», το οποίο και αποτελεί το δεύτερο και τελευταίο μέρος της πρόσφατης διλογίας του, ο αγαπημένος συγγραφέας **Θοδωρή Παπαθεοδώρου**, μου παραχώρησε την ακόλουθη συνέντευξη, κάτι που με γεμίζει χαρά και αποτελεί μέγιστη τιμή για τις *ΒιβλιοΑναφορές* και για εμένα προσωπικά. **Οι «Ζωές του**

ανέμου» θα κυκλοφορήσουν στις αρχές του Νοεμβρίου και όλοι οι αναγνώστες ανυπομονούμε να διαβάσουμε την συνέχεια και ολοκλήρωση των ιστοριών της Άννας, του Σπύρου, του Λουκά και των υπόλοιπων ηρώων που συναντήσαμε στις σελίδες του πρώτου βιβλίου της διλογίας που τιτλοφορείται ως **«Ζωές του φθινοπώρου»**. Μέχρι όμως να ανταμώσουμε ξανά τους ήρωες μας καθώς και την Ιστορία του τόπου μας, ας απολαύσουμε τις απαντήσεις που έδωσε ο συγγραφέας στο ερωτηματολόγιο των *ΒιβλιοΑναφορών...*

1. Οι «Ζωές του ανέμου», το δεύτερο και τελευταίο μέρος της πρόσφατης διλογίας σας, κυκλοφορεί στις αρχές του Νοεμβρίου! Αφού σας ευχηθώ να είναι καλοτάξιδο, θα σας ζητήσω να μας το παρουσιάσετε με τον δικό σας τρόπο.

Σας ευχαριστώ για τις ευχές, αντεύχομαι από καρδιάς υγεία και δύναμη σε όλους. Νομίζω ότι μια αράδα από το οπισθόφυλλο επικεντρώνει επακριβώς στα δύο σημεία που ορίζουν ολόκληρο το βιβλίο: ένα μυθιστόρημα για τη μνήμη και την αγάπη. Οι Ζωές του Ανέμου είναι μία ιστορική και κοινωνική τοιχογραφία της ελληνικής κοινωνίας του 1967 τη χρονιά που ξεσπά η Χούντα στην πατρίδα μας, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τους ανθρώπους: τους περιορισμούς, τις συλλήψεις, τα κνηνητά, τις φυλακίσεις, τις εξορίες, τους βασανισμούς. Μα το μυθιστόρημα εστιάζει στις ζωές δύο ανθρώπων, στον Αλέκο και στην Άννα, φτερά στον άνεμο της Ιστορίας που σαρώνει τις ζωές τους, τις ισοπεδώνει, τις διαλύει. Η ζωή, το όραμα, ο αγώνας, η πίστη και η βαθιά τους αγάπη διαποτίζει όλες τις σελίδες του μυθιστορήματος. Και η μνήμη φυσικά, η μνήμη της εποχής και η μνήμη της αγάπης.

2. Ποιο ήταν εκείνο το ερέθισμα που έπλασε στο μυαλό σας την υπόθεση της διλογίας;

Δεν υπάρχει συγκεκριμένο ερέθισμα, η δομή του μυθιστορήματος καθορίζει κάθε φορά την έκταση.

3. Στις σελίδες της διλογίας συναντάμε πολλά και διαφορετικά πρόσωπα. Ποιο από αυτά τα πρόσωπα, από αυτούς τους ήρωες είναι ο αγαπημένος σας; Και ποιος σας “ταλαιπώρησε”, είτε ψυχολογικά, αφού απείχε πολύ από τον δικό σας ψυχισμό, είτε τεχνικά, να τον αποτυπώσετε στο χαρτί;

Ασφαλώς η αγαπημένη μου είναι η Άννα, η κεντρική ηρωίδα. Τη διαπερνά μια αύρα αρχαίας τραγωδίας, πρόσωπο ιδεατό και ταυτόχρονα οικείο, είναι σύμβολο δύναμης και ευαισθησίας συνάμα. Δε με ταλαιπώρησε κάποιο ιδιαίτερα. Είναι όλοι και όλες πρόσωπα πλασμένα με φροντίδα πολύ πριν αρχίσουν να ζουν στις αράδες του βιβλίου.

4. Στην τετραλογία σας «Οι κόρες της λησμονιάς» μας παρουσιάσατε, μέσα από τα μάτια των μανάδων, μία από τις μελανότερες σελίδες της σύγχρονης Ιστορίας μας, την εμφύλια σύρραξη. Πιστεύετε πως οι Έλληνες έχουν διδαχθεί από τα λάθη του Εμφυλίου ή παρατηρείτε σήμερα συμπεριφορές που μπορεί να μας οδηγήσουν κάποτε σε παρόμοια μονοπάτια;

Δεν έχουν διδαχθεί από τον Εμφύλιο γιατί πολύ απλά δεν τον διδάχθηκαν. Στα σχολεία ούτε λόγος, δεν ξέρω γιατί, δεν ξέρω τι στρεβλή οπτική είναι αυτή, από πότε είναι κακό να διδάσκονται τα λάθη όταν είναι τοις πάση γνωστό πως και αυτά με τη σειρά τους μας διδάσκουν; Αυτή η πλήρης απουσία και η απόλυτη σιωπή της επίσημης πολιτείας στο συγκεκριμένο, πλέον τραγικό γεγονός της νεότερης Ιστορίας μας, ήταν ένας λόγος που αποφάσισα να αποτυπώσω λογοτεχνικά εκείνη τη μαύρη περίοδο.

5. Στο τελευταίο βιβλίο της τετραλογίας σας για τον Εμφύλιο, στο «Οι καιροί της μνήμης», σε κάποιο σημείο του αναφέρατε και ένα γεγονός που αφορούσε τον παππού σας. Μέσα στο γραπτό σας επομένως βάζετε αυτοβιογραφικά στοιχεία ή αυτό έγινε κατ' εξαίρεση;

Κατ' εξαίρεση. Γιατί αυτή η Τετραλογία ήταν ένα μεγάλο χρέος στην πατρίδα μου, στην ιδεολογία μου και στην οικογένειά μου κι έτσι το ένιωσα από την πρώτη στιγμή. Δεν πιστεύω πως πρέπει συνειδητά να μπαίνουν αυτοβιογραφικά στοιχεία στα μυθιστορήματα, ούτε πολύ περισσότερο πως πρέπει κανείς να γράφει μόνο για ό,τι ζει, αν ήταν έτσι δε θα μιλούσαμε για μυθιστόρημα, θα μιλούσαμε για ρεπορτάζ. Βεβαίως αυτό δεν σημαίνει πως πετάμε στο χαρτί όποια όμορφη ή πιασάρικη αρλούμπα μας έρθει, έτσι αυθαίρετα, χωρίς ενδελεχή έρευνα. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ιστορικό μυθιστόρημα.

6. Στα περισσότερα βιβλία σας η Ιστορία πρωταγωνιστεί. Τι είναι αυτό που σας μαγνητίζει, εκτός βέβαια από τα ιστορικά γεγονότα, και τοποθετείτε τους ήρωες σας σε εκείνες τις ιστορικές εποχές; Η εποχή μας, άραγε, είναι μια εποχή που μπορεί να εμπνεύσει;

Πολύ φοβούμαι πως έτσι όπως πάμε, η εποχή μας δεν θα μπορεί να εμπνεύσει πια κανέναν και για τίποτε. Η Ιστορία με μαγνητίζει απλώς γιατί την αγαπώ. Και γιατί πιστεύω βαθιά στην κοινοτοπία που λέει πως κάθε λαός που δε γνωρίζει τα λάθη του τα επαναλαμβάνει, κι όπως κάθε κοινοτοπία, έχει κι αυτή μια ισχυρή δόση αλήθειας. Αν κάποιος κάνει τον κόπο να μελετήσει τη σύγχρονη Ιστορία μας, θα μείνει έκπληκτος από την ακριβή επανάληψη και τους κύκλους των ιστορικών γεγονότων. Βαδίζουμε και σήμερα στο δρόμο που ακολούθησε την χρεοκοπία του Τρικούπη, επαναλαμβάνονται ακριβώς τα ίδια γεγονότα και τα ίδια τραγικά λάθη, των ηγετών, αλλά και του λαού που τους εκλέγει. Σημειωτέον πως από εκείνη την χρεοκοπία, η πατρίδα μας έκαμε σχεδόν είκοσι χρόνια να συνέλθει, τα δε χρεολύσια και τις λοιπές δεσμεύσεις, τις πληρώναμε για σχεδόν έναν ολόκληρο αιώνα.

7. Σε ποιο ιστορικό γεγονός θα θέλατε κάποτε να αναφερθείτε μέσω των ηρώων σας, μιας και θα επιθυμούσατε να γίνει ευρέως γνωστό και να ακουστούν γι' αυτό αλήθειες που παραμερίστηκαν;

Στον Μακεδονικό αγώνα αν εννοείται ένα απομονωμένο ιστορικό γεγονός. Αλλά με απασχολεί βαθύτατα ολόκληρος ο Εικοστός Αιώνας της πατρίδας μας, άγνωστος εν πολλοίς στους περισσότερους. Αλλά η Ιστορία μας, ιδιαίτερα η νεότερη, είμαστε εμείς οι ίδιοι, είμαστε αποτέλεσμά της, γιατί αυτή η ιστορία όρισε τη μοίρα του λαού μας, των παππούδων και των πατεράδων μας, η Ιστορία δεν είναι απλώς χρονολογίες σ' ένα χαρτί.

8. Πόση και τι είδους έρευνα κάνετε πριν την συγγραφή των βιβλίων σας;

Ενδελεχή. Ένα πράγμα μονάχα θα σας πω. Η συγγραφή ολόκληρης της Τετραλογίας κράτησε περίπου 3 χρόνια, αλλά η έρευνα, και η βιβλιογραφική και η επιτόπια, κράτησαν σχεδόν 10. Όχι συνεχώς ασφαλώς, αλλά και πάλι τα νούμερα απαντάνε νομίζω στην ερώτησή σας.

9. Πότε ήρθε η συγγραφή στην ζωή του Θοδωρή Παπαθεοδώρου και τι του προσφέρει αυτή;

Στα 39. Εντελώς απρόσμενα. Πριν γίνω όμως συγγραφέας, ήμουν παθιασμένος αναγνώστης από μικρό παιδί. Αυτό νομίζω είναι απαραίτητο πριν ασχοληθεί κανείς με την συγγραφή. Απόλαυση, αυτό κυρίως μου προσφέρει. Μια τόσο απλή λέξη συμπυκνώνει όλα όσα αισθάνομαι όταν γράφω τα βιβλία μου και απλώνω τις ιστορίες μου. Ελπίζω και στους αναγνώστες που με τιμούν διαβάζοντας τα έργα μου.

10. Οι κριτικές που υπάρχουν για το σύνολο του έργου σας είναι κάτι παραπάνω από επαινετικές! Όλη αυτή η αγάπη σίγουρα θα σας χαροποιεί και θα σας οπλίζει με αισιοδοξία για τα μελλοντικά σας βήματα. Όταν γράφεται σκέφτεστε το αναγνωστικό σας κοινό και το τι θα του άρεσε περισσότερο και αυτό γράφετε ή αυτές οι πρακτικές, θα έλεγα, σκέψεις δεν έχουν καμία θέση την ώρα της γραφής;

Όχι, δεν έχουν. Γράφω σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ιστορίας που θέλω να διηγηθώ και των ηρώων που ζωντανεύουν. Και ποτέ δεν σκέφτομαι να θολώνω νερά ή να καλοπιάνω αυτιά, το θεωρώ ελεεινό. Γράφεις αυτό που πρέπει κι αυτό που πιστεύεις και αφήνεις τους άλλους να κρίνουν, να επαινέσουν ή να λιθοβολήσουν. Για εμένα, και το εννοώ, η λογοτεχνία δεν είναι Λόττο ή Τζόκερ για να σε κάνει πλούσιο, ούτε είναι αυτή η επιδίωξή μου, είμαι άνθρωπος ολιγαρκής. Η λογοτεχνία είναι πρωτίστως τέχνη και αίσθηση και δευτερευόντως λειτουργήμα, όλα τα άλλα είναι απλώς εμπόριο. Αυτή είναι η αλήθεια. Τέτοιες αλήθειες έχω γράψει αρκετές στα έργα μου κόντρα στις κυρίαρχες εντυπώσεις και τα στερεότυπα χάνοντας ίσως αναγνώστες. Μα έτσι έχω τη συνείδησή μου ήσυχη.

11. Ποιος διαβάζει για πρώτη φορά το βιβλίο σας ή κάποιες από τις πρώτες σελίδες του από το οικείο περιβάλλον σας; Δέχετε την όποια κριτική του και επηρεασμένος από αυτή σπεύδετε να διορθώσετε τις όποιες παρατηρήσεις του -αν φυσικά υπάρχουν!- ή είστε "αμετακίνητος" σε ότι έχετε γράψει;

Η γυναίκα μου. Αμέσως μετά η Αγγέλα Σωτηρίου που εκτός από διευθύντρια των εκδόσεων είναι και στενή μου φίλη και τέλος η Άννα Μαράντη, η σταθερή φίλη και επιμελήτριά μου. Φυσικά και δε

μένω αμετακίνητος. Ακούω πάντα με προσοχή, προβληματίζομαι και συχνά διορθώνω λάθη, παραλείψεις ή αστοχίες που το δικό μου μάτι δεν μπόρεσε να διακρίνει μέσα στις χιλιάδες των λέξεων.

12. Όταν τελειώνετε την συγγραφή του κάθε βιβλίου σας ποιο είναι το συναίσθημα που σας κατακλύζει και πώς αποφορτίζεστε από αυτό ώστε να προχωρήσετε στη συγγραφή του επόμενου βιβλίου σας;

Χαρμολύπη, αυτό είναι το συναίσθημα που νιώθω και είναι πάντα το ίδιο. Δεν χρειάζεται να κάνω κάτι για να αποφορτιστώ. Απλώς συνεχίζω.

13. Ποιο βιβλίο σάς επηρέασε και έμεινε χαραγμένο στη μνήμη σας αφού πιστεύετε πως και αυτό διαμόρφωσε την σκέψη σας;

Πρωτίστως ένα που διάβασα στην εφηβική μου ηλικία, το «Άκου Ανθρωπάκο» του Βίλχελμ Ράιχ, αλλά και στα φοιτητικά μου χρόνια το «Οικολογία και πολιτική» του Αντρέ Γκορζ.

14. Στον καιρό της Κρίσης η Λογοτεχνία και η ανάγνωσή της τι μπορεί να δώσει στον μέσο πολίτη;

Η λογοτεχνία δεν μπορεί ν' αλλάξει τον κόσμο, αλλά μπορεί να αλλάξει τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο. Αυτό.

15. Ο αγαπημένος σας σύγχρονος συγγραφέας; Και κλασικός;

- Τομ Ρόμπινς από τους ξένους, Ιωάννα Καρυστιάνη από τους δικούς μας. Αν και δεν είναι ακριβώς κλασικοί, Καραγάτσης και Τσιφόρος, τόσο ταλαντούχοι και τόσο παρεξηγημένοι στην εποχή τους λόγω της πολιτικής τους τοποθέτησης που τους απέκλειε συλλήβδην από τις κλίκες των στρατευμένων πολιτικά διανοουμένων.

16. Πείτε μας μια φράση που σας εκφράζει και αποτελεί για σας μότο ζωής;

Απολείπειν ο Θεός Αντώνιον. Όχι μόνο ο τίτλος φυσικά, αλλά ολόκληρο το ποίημα ή και το έργο του αξιότιμου, και αγαπημένου, κυρίου Κ.Π. Καβάφη.

17. Κλείνοντας, και αφού σας ευχαριστήσω θερμά για τον χρόνο που διαθέσατε για να απαντήσετε στις ερωτήσεις μου, θα ήθελα να δώσετε ένα μήνυμα στους αναγνώστες σας.

Είναι καλό να κοιτάμε πρώτα μέσα μας, πριν κοιτάξουμε γύρω μας.

Βιογραφία συγγραφέως:

Ο **ΘΟΔΩΡΗΣ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ** γεννήθηκε στα Δίκαια του Έβρου και κατοικεί στην Αθήνα. Έχει δημοσιεύσει δώδεκα μυθιστορήματα ενηλίκων, ένα νεανικό μυθιστόρημα και δύο βιβλία για παιδιά πρώτης σχολικής ηλικίας, ενώ έχει συμμετάσχει σε δύο συλλογές διηγημάτων. Ασχολείται επίσης με τη συγγραφή σεναρίων και θεατρικών έργων. Το μυθιστόρημά του **ΟΙ ΕΦΤΑ ΟΥΡΑΝΟΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ** τιμήθηκε με το Βραβείο Σύγχρονου Ελληνικού Μυθιστορήματος, ενώ **ΤΟ ΑΣΤΡΟΛΟΥΛΟΥΔΟ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ** με το Βραβείο Καλύτερου Έργου Μνήμης 2003-2004 στα πλαίσια του 20ού Πανελλήνιου Συμποσίου Ποίησης και Πεζογραφίας. Επίσης, το μυθιστόρημα **ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ** ήταν υποψήφιο για το Βραβείο Αναγνωστών – ΕΚΕΒΙ 2010, και το **ΟΙ ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ** υποψήφιο για το ίδιο βραβείο το 2012, όπου και κατέλαβε τη δεύτερη θέση στις ψήφους των αναγνωστών και των Λεσχών Ανάγνωσης.

Τα βιβλία του: **ΖΩΕΣ ΤΟΥ ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΥ, ΚΑΒΑΦΙΚΟΙ ΦΟΝΟΙ, ΟΙ
ΚΑΙΡΟΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ, ΤΑ ΔΑΚΡΥΑ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ, ΟΙ ΜΑΝΕΣ ΤΗ
ΑΔΕΙΑΣ ΑΓΚΑΛΙΑΣ, ΟΙ ΚΟΡΕΣ ΤΗΣ ΛΗΣΜΟΝΙΑΣ, ΣΑΝ ΤΑΞΙΔΙΑΡΙΚΑ
ΠΟΥΛΙΑ, ΤΟ ΑΣΠΡΟΛΟΥΛΟΥΔΟ ΤΟΥ ΒΟΣΠΟΡΟΥ, ΟΙ ΕΦΤΑ
ΟΥΡΑΝΟΙ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ, ΠΙΟ ΠΕΡΑ ΑΠΟ ΤΑ ΣΥΝΝΕΦΑ, ΜΑΓΙΣΣΕΣ
ΦΕΡΤΕ ΒΟΤΑΝΑ και ΜΕ ΛΕΝΕ ΜΑΙΡΗ ΚΙ ΕΙΜΑΙ ΚΑΛΑ**

Δήμητρα Κωλέτη